

ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧАСНИКІВ ФОНДОВОГО РИНКУ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

На сьогодні фондовий ринок України знаходиться на етапі свого становлення та значно відстає у розвитку від фондових площадок промислово розвинутих країн. З огляду на це, дослідження сучасних умов, особливостей та перспектив розвитку діяльності учасників фондового ринку є надзвичайно актуальним.

Формування фондового ринку є центральною ланкою ринкових перетворень в Україні. При гармонійному розвитку фондового ринку, належній інфраструктурі, налагодженому правовому забезпеченні механізмів захисту інтересів усіх учасників (інвесторів, емітентів, посередників) – ринок цінних паперів є потужним важелем економічного розвитку. Основне завдання сьогодні – створення умов для становлення цілісного ринку цінних паперів з метою подальшої його інтеграції у світові фондові ринки [1, с. 795].

До основних учасників ринку цінних паперів належать державні органи регулювання, відповідно, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, емітенти, фондові біржі, позабіржові торговельно-інформаційні системи, посередники, інвестори.

Невід’ємною складовою фондового ринку є фондова біржа – організаційно оформлений, постійно діючий ринок, на якому здійснюється торгівля цінними паперами; акціонерне товариство, яке зосереджує попит і пропозицію цінних паперів, сприяє формуванню їх біржового курсу та проводить свою діяльність відповідно до чинного законодавства. Відтак, за даними НБУ, в Україні діють 9 фондових бірж (рис. 1).

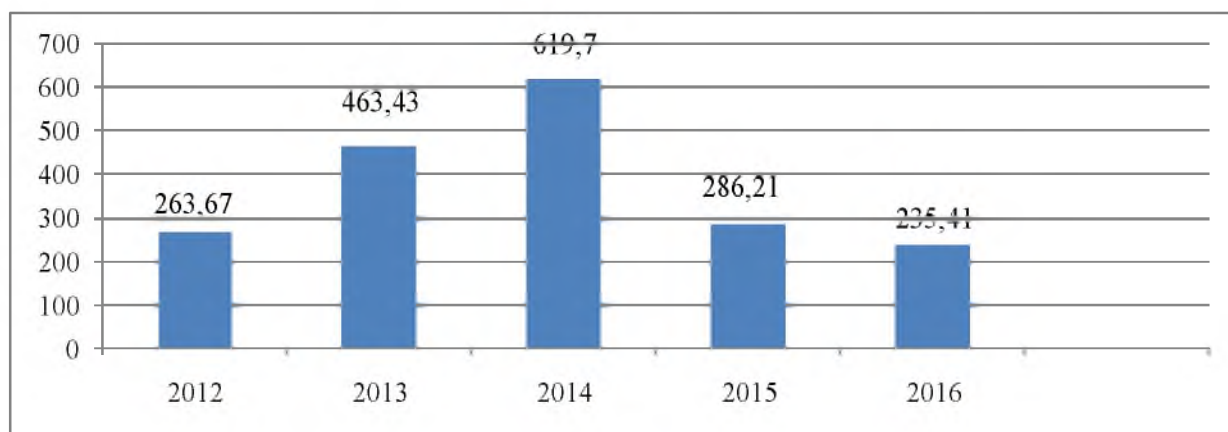

Рис. 1. Фондові біржі України

Джерело. Побудовано автором на основі [2].

Проте, як свідчить зарубіжний досвід, кількість фондових бірж аж ніяк не впливає на якість послуг, навпаки, призводить до децентралізації попиту та пропозиції на цінні папери, провокує процес маніпулювання цінами на ринку, зумовлює встановлення різних правил укладення та виконання біржових договорів.

Одним із важливих показників функціонування фондового ринку є обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі, які

укладаються між учасниками ринку (рис. 2).

Рис. 2. Обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі впродовж 2012–2016 рр. (млрд. грн.)

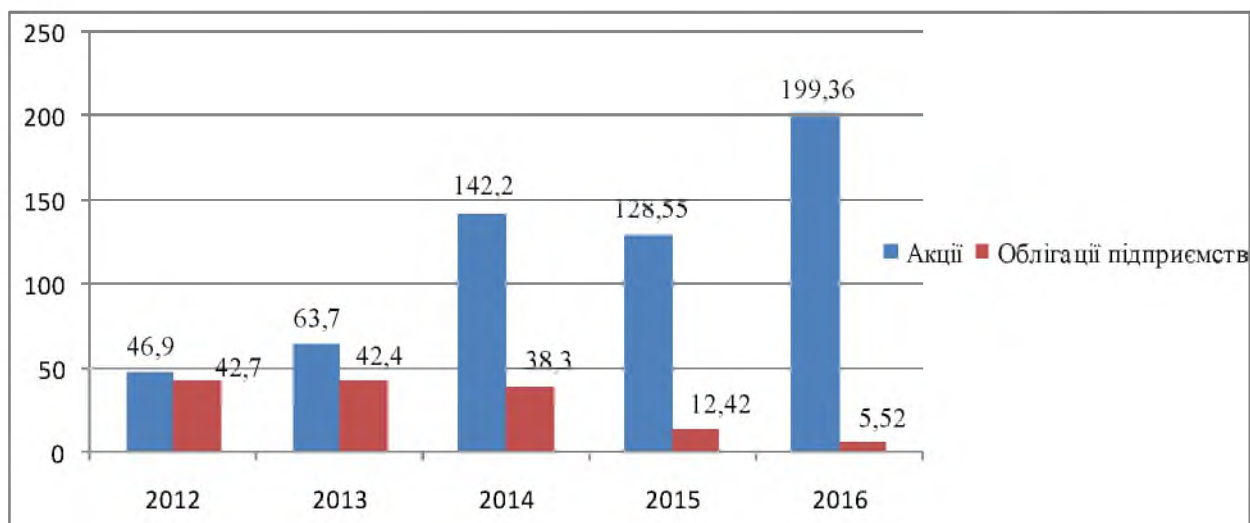
Джерело. Побудовано автором на основі [2].

Як бачимо на рис. 2, обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі впродовж 2012–2016 рр. істотно коливається. Так, 2012–2014 рр. характеризуються позитивною тенденцією, оскільки обсяг біржових контрактів значно зростає. У 2015–2016 рр. динаміка обсягів зменшується на 333,49 млрд. грн. у порівнянні з 2014 р. та на 50,8 млрд. грн. – 2016 р. Така динаміка спричинена, насамперед, втратою довіри інвесторів до ринку цінних паперів, політичною нестабільністю, що вкрай негативно впливає на фондовий ринок України.

Ще одним важливим показником функціонування фондового ринку є динаміка зареєстрованих випусків цінних паперів, котрі емітуються суб'єктами ринку (рис. 3).

Як свідчать дані, наведені на рис. 3, обсяг зареєстрованих випусків акцій у 2016 р. характеризується позитивною тенденцією, оскільки кількість угод на організаторах торгівлі істотно зросла. Зокрема, обсяг зареєстрованих випусків акцій у поточному році збільшився на 70,81 млрд. грн. або на 55% у порівнянні з минулим періодом. Так, 2015 р. характеризується падінням обсягу цінних паперів, на це вплинуло складне економічне становище в Україні, внаслідок продовження агресивної політики Російської Федерації. Також слід зазначити,

що впродовж 2015 р. вітчизняні ринки функціонували в умовах скорочення платоспроможного попиту з боку інвесторів, підвищення вартості цінних

паперів та загального зростання рівня ризику.

Рис. 3. Обсяг зареєстрованих випусків цінних паперів в Україні впродовж 2012–2016 р. (млрд. грн.)

Джерело. Побудовано автором на основі [2].

Отже, фондовий ринок України характеризується значними темпами зростання у 2012–2016 рр. (за винятком 2015 р.). Проте існують і певні проблеми, які перешкоджають ефективному функціонуванню вітчизняного фондового ринку: відсутність єдиної мережі фондових бірж; низька ліквідність ринку; масштабний дефіцит внутрішніх грошових ресурсів для інвестицій; незавершеність формування інституційної інфраструктури фондового ринку, її низька якість. Напрями вдосконалення вітчизняного біржового ринку мають бути засновані на вирішенні виявлених проблем та можуть бути об'єднані в чотири основні групи: удосконалення законодавчої бази; розвиток біржової інфраструктури; розширення участі в торгах і гармонізація структури ринку цінних паперів; покращення інструментарію й нарощення капіталізації ринку в цілому.

Відтак, основними напрямками вдосконалення ринку цінних паперів є: чітке визначення прав та обов'язків емітентів та інвесторів; запровадження міжнародних стандартів бухгалтерського обліку з метою забезпечення прозорості ринку цінних паперів; підвищення ліквідності фондового ринку; розширення кількості фінансових інструментів, доступних для інвесторів; підвищення довіри інвесторів стосовно діяльності фондового ринку.

Поступова реалізація таких напрямів дозволить створити надійний фондовий ринок, на якому учасники зможуть безперервно та ефективно функціонувати з метою задоволення власних потреб.

Література

1. Руда О. Л. Функціонування фондового ринку України, проблеми та перспективи розвитку / О. Л. Руда // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 6. – С. 794–798.
2. Бютелень щодо стану ринку цінних паперів. – Режим доступу: URL: <http://www.nssmc.gov.ua>.

Куровець М. А., ст. гр. ФСТМ-22
Стефанів І. Ф., к.е.н., доцент

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ МАЛОГО ПІДПРИЄМСТВА

Фінансові ресурси являють собою базу для функціонування фінансів, приймають грошову форму, є їх матеріальним втіленням, що дає змогу виділитись з величезної кількості інших економічних категорій. Критеріями оцінки ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства є: фінансова стійкість, ліквідність та платоспроможність.

Фінансова стійкість підприємства – його платоспроможність у часі з дотриманням умови фінансової рівноваги між власними та залученими засобами. Коефіцієнт фінансової незалежності вказує на те, яку частину своїх активів компанія здатна профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів, нормативне значення показника знаходиться в межах 0,4–0,6 і розраховується:

де: $K_{\text{ФН}}$ – коефіцієнт фінансової незалежності;
ВК – власний капітал;
ВМ – вартість майна.

Показник фінансової залежності вказує на те, скільки зовнішніх фінансових ресурсів використовує компанія на кожну гривню власного капіталу:

де: $K_{\text{ФЗ}}$ – коефіцієнт фінансової залежності;
ВМ – вартість майна;
ВК – власний капітал.

Коефіцієнт фінансової стабільності характеризує забезпеченість заборгованості власними коштами. Нормативне значення показника знаходиться у межах 0,67–1,5. Значення нижче 0,67 свідчить про високий рівень фінансових ризиків. Значення вище 1,5 може означати наявність